

Families uit het land van Grimbergen
van Opstalle

van der Elst J.M
Steenokkerzeel - 2017

De bakermat van deze familie moeten we waarschijnlijk zoeken in de streek van Buggenhout-Opstal, Steenhuffel en Malderen. Vanaf de 15^e eeuw vinden we sporen van een aantal leden van deze familie die als leenman geregistreerd werden. Hieronder een aantal voorbeelden ¹;

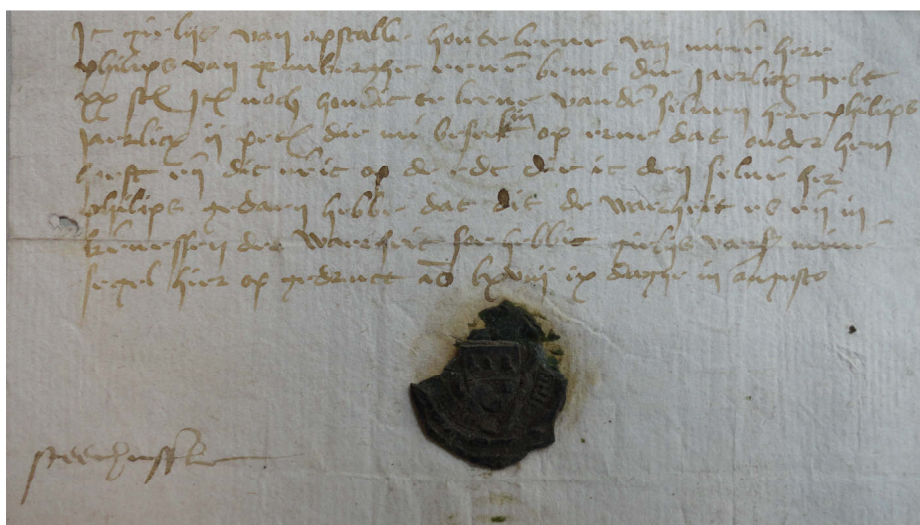
- Jan van Opstalle, op de Peerdshoeve in Steenhuffel (begin 15e eeuw) (leenhof van Dendermonde);
- Peeter van Opstalle, (zv Jan), leenman van de hertog van Brabant (verhef 5 maart 1462);
- Gielis van Opstalle, (zv Peeter), leenman van de hertog (verhef 7 september 1490).

Eén van de telgen, met name Peeter van Opstalle zal naar Grimbergen trekken. Hijzelf en zijn kinderen zullen, door huwelijksallianties met dochters (of zonen) uit voorname Grimbergse families (zoals *van den Gersmoirtere* en *van Woluwe*), heel wat eigendommen verwerven.

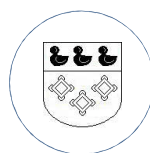
Er bestond echter reeds een link met Grimbergen.

Zo zien we dat Margriete van Opstalle, dv wijlen Jan, op 23 juli 1430 vermeld werd als meisenier der heren van Grimbergen. En Gielis van Opstalle, zv Peeter, was ook leenman van de heren van Grimbergen.

In zijn verklaring (leendenombrement) ² lezen we:

Ic Gielys van Opstalle hou te leene van mine here Philips van Grimberghe (=Glymes) eenen bemt die jaerlix gelt xx st(uvers) Item noch houdic te leene van den selven here Philips jaerlix ii peters die nu beset sin op erve dat onder hem heeft ende dit neme ic op de ede die ic den selve her Philips gedaen hebbe dat dit de waerheyt es ende in kenessen der waerheyt soe hebbic gielys voerscreven minne segel hier op gedruet a° (14) 68 10 daghe in augusto

Steenhuffle

Gelukkig is in deze verklaring ook het zegel van de familie “van Opstalle” bewaard gebleven.

¹ “De Peerdshoeve alias Perrehof en Brandewijnhoeve te Steenhuffel” (1370-1920), door L. De Bondt – oktober 2014 .

² ARBrussel, familiearchief de Merode, VM 585, leendenombrementen Steenhuffel 1468-1511.

VAN OPSTALLE, te Grimbergen

I. Willem van Opstalle (cit 1523) ³ ° ca 1405.

van wie:

II. Peeter van Opstalle ° ca 1435, † 1480.

x Yda van den Gersmoirtere geheeten Schotte ° ca 1438.

(dv Jan en Margriete van Piermont), Zij hertrouwde met Mathijs Leemans (zv Peeter) ⁴.

Via de familie van den Gersmoirtere kwamen de volgende leengoederen in handen van Peeter van Opstalle (of zijn erfgenamen).

- 3 bunder land aan het hof van Batenborch – vanwege Margriete van Piermont die het erfde van haar vader (ontvangen op 4 maart 1438) ^{*1};
- 3 dagwand land boven de Kruipstraat – vanwege Jan van den Gersmoirtere die dit gekocht had van Jan Lemmens dd. 16 januari 1439 (leendenombremment 14 mei 1440) ^{*2};
- 1 mudde rogge verpand op het hof van de familie Aerts geheeten van Gestele – vanwege Jan van den Gersmoirtere “*verpant op de hoffstede mette huse ende 5 bunder lants toebehoirende Wouter Aerts geheeten van Gestele*” (leendenombremment 14 mei 1440) ^{*2};
- In de tweede helft van de 15^e eeuw (< 1477) kocht Peeter Opstalle van Jan Taye (fs Aert) 9 bunder 2 dagwand land en ‘*eussels*’ gelegen in Grimbergen in de omgeving van het hof van Batenborch en het hof van zijn grootvader (hof van Piermont) ^{*3}. Jan Taye behield hierop een jaarlijkse rente van 11 $\frac{1}{2}$ zakken rogge;
- Het hof van Batenborch – als erfgenamen van Jouffr Elisabeth van den Gersmoirtere (nicht van Yda vdG) kregen de nazaten van Peeter van Opstalle een deel van dit goed in handen (lotinge dd 21 juni 1558) ^{*4}.

Het hof van Batenborch

Verdwenen 'geleeghe' [kasteel] waarvan de ligging, op basis van de info uit de registers, kan gesitueerd worden tussen de kloosterdam en de Kruipstraat

De leenboeken der heren van Grimbergen (waarin de opeenvolgende eigenaars geregistreerd werden), en gegevens uit de schepenbank van Grimbergen en Vilvoorde maakten het mogelijk deze genealogie verder uit te werken.

Bronnen:

- *1 – ARBrussel, familiearchief de Merode, VM 335, leenboek a° 1479, folio 48, “*Margriete van Piermont gemeyne man van leene van den heere van Helmontt van drie buender lants daerof de twee buender Int bloc aent hof van Batenborch gelege tusschen de goede der selver Margriete In deen zide ende den goeden Jouffr Margriete van Bouchout wettich wijf Henric Tays metter andere zide commende metter derder zide aende cruyprstrate Item ende tderde buender es gelegen opt velt boven de cruyprstrate tusschen de goede Willem van den Mispelteren ende de goeden Bouwens van Piermont d’voirscreven Margriete brueder In dander zide commende metter eene ynde tot aende goede Jans van den Gersmoirtere voirscreven Dwelck huer verstorven es bider doot van Peteren van Piermont huers vader. Dit was ontfæn aen librecht opten 4° dach van meerte Int jair 1438°.*”
- *2 – ARBrussel, familiearchief de Merode, VM 454, leendenombremmenten Grimbergen 1440–1540, dd. 14 mei 1440.
- *3 – ARBrussel, familiearchief de Merode, VM 474, drossaardsrekeningen, rekening van Joos van Oeyenbrugge 1 nov 1479–1 nov 1480: “*Willeme van Opstalle onmondich van jaeren wijlen Peeters zonedie tot zijne ende zijne brueders ende susters behooff In rechte brueders ende susters deylinghe In eenen gemeyne vollen leene ontfæn heeft 9 buender ende 2 dachwants lants end eusselle bynnen d’ prochien van Grymbergen gelegen achter thoff te Batenborch In een stuck gelegen komende benede opte molenbeke aldaer so dat de voirscreven Peeter van Opstalle te houden plach ende vercregen hadde tegen Jan Taey Aertszone behoudelic In desen Yde Schots weduwe des voirscreven wijlen Peeters ende moeder der voirscreven kynderen huer tocht Ende van desen es Merten van den Putte besetman...opten 3° octobry a° 1480°.*”
- *4 – RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3768, folio 2, vidimus dd 19 juni 1612.

³ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerloo, VM 442, rekening stadhouder 1516-1555, folio 43, leenverhef door de erfgenamen wijlen Peeter van Opstalle soen wijlen Willems, dd. 4 september 1523.

⁴ AR Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3649, folio 42, dd. 29 november 1524.

van wie: ⁵

1. Willem van Opstalle ° ca 1460, q^d 1523.
2. Lijsbeth van Opstalle ° ca 1464.
x (Brussel St Goedele 25 januari 1485).
Jan de Kempeneer ° ca 1462, q^d 1523.
xx Joos Rogge (cit 1523) ³
van wie: ⁶

- a. Willem de Kempeneer ° ca 1486, q^d 1553.
x Geertruyde van Cutsem.
van wie:

- 1) Nicolaes de Kempeneer ° ca 1511, q^d 1559.
Hield een erfrente van 11 ^{1/2} zakken rogge op het vol leen gelegen boven het hof van Piermont (en de Kruijstraet) dat Peeter van Opstalle de jonge in leen hield. In zijn verklaring a° 1506 staat in de rand het volgende genoteerd: "*dese Claes woende te Brussel Inde Steenwech*" ⁷.
van wie:

- a) Jan de Kempeneer.
x Barbara du Fay.
- b) Willem de Kempeneer.
- c) Anna de Kempeneer.

- 2) Michiel de Kempeneer ° ca 1513.
x Marie de Berre.
van wie:

- a) Elisabeth de Kempeneer.
- b) Geetryde de Kempeneer.
x Mr Jacques Blijleven.
Begin 17^e eeuw zal deze de versnipperde gronden van het hof van Batenborch terug samenbrengen.

- 3) Elisabeth de Kempeneer ° ca 1515
- 4) Margriete de Kempeneer ° ca 1517

- b. Cathelijne de Kempeneer ° ca 1488.
x David de Blaere.

3. Peeter, volgt II.
4. Yda van Opstalle ° ca 1466, † 1523.
x Jan van Linth geheten Hoze.
van wie: (cit 1526) ⁸

- a. Yda van Linth geheten Hoze ° ca 1488.
x Gielys Macharys (cit 1523) ³.

⁵ AR Leuven, schepengriffie Grimbergen, 9615, folio 92v°, dd. 13 november 1482; en folio 93, dd. 19 november 1482.

⁶ ARBrussel, familiearchief de Merode, VM 425, leenboek 'gemeyne lenen' a° 1543, folio 16 en 114-116.

⁷ ARBrussel, familiearchief de Merode, VM 454, leendenombrementen Grimbergen 1440-1540.

⁸ AR Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3648, dd. 1526.

5. Margriete van Opstalle ° ca 1468.
x Aert Sammels.
xx Hendrik de Mesmaecker (cit 1523) ³.
van wie:
ex 1
 - a. Geertruyde Sammels.
x Joos de Mesmaecker.
6. Gielis van Opstalle ° ca 1470, q^d 1523.
7. Maria van Opstalle ° ca 1472.
x Willem de Beckere geheten de Weert ° ca 1470, q^d 1547.
(zv Jan en Claesyne de Weert).
Van wie afstamming – zie genealogie ‘de Beckere geheten de Weert’.

III. Peeter van Opstalle ° ca 1464, † 1532.
Meisenier der heren van Grimbergen op 9 mei 1525 ⁹.
x Cathelijne van Woluwe ° ca 1464, q^d 1518.
(dv Daneel en Margriete Buelens).
xx (1514) Margriete van Obbergen ° ca 1463, † 1532.
(dv Willem), weduwe van Rombout Fuyen, † 1514. Zij was een telg uit het geslacht van Obbergen
– zie genealogie “van Obbergen”.

Volgende eigendommen kwamen in handen van Peeter van Opstalle (of zijn erfgenamen).

- De erfgoederen die aan hen toegekomen waren via de familie van den Gersmoirtere;
- 12 bunder en 1 ½ dagwand land – vanwege Margriete Buelens ^{*1};
- “*een heerdstadt mette huys daer opstaende met eene steyne poirte geheeten de Wolf*”, gelegen op de Meer te Vilvoorde – Peeter van Opstalle kocht dit van Hr Matheeus van den Gersmoirtere alias Schotte, zijn oom ^{*2};

Na het overlijden van Margriete van Obbergen, verschenen alle partijen op 12 juli 1532 voor de schepenen van Beigem ivm de “*haeffelijckke goeden*” die achterbleven na haar dood. Op dat moment werd volgende overeenkomst gemaakt. Peeter van Opstalle behield samen met zijn kinderen de ‘haeffelijcke’ goederen, de schuld en wederschuld met uitzondering van een rode spreij gemerkt met het wapen van de familie van Obbergen die toekwam aan Andries Fuyen en zijn medeerfgenamen. Hiervoor diende de van Opstalle’s in totaal 32 karolusgulden te betalen aan de erfgenamen Fuyen. Kort na het overlijden van Peeter van Opstalle “*de welke corts geleden deser wereltd overleden es geweest*” (dus tussen 12 juli en de datum van de schepenakte ttz 2 september), was er een geschil gerezen tussen beide partijen aangaande voorgaande goederen. Zo beweerden de erfgenamen Fuyen dat zij, volgens het landrecht, onder andere aanspraak konden maken op 10 dagwanden eeußels gelegen in het Lankstraatje te Humbeek, niettegenstaande deze grond reeds verkocht werd tijdens het huwelijk van hun ouders. Hierna volgt de beslissing genomen door de schepenen van Beigem met als arbiters de meyer van Humbeek en de schepenen van Meise en Grimbergen. De erfgenamen Fuyen behielden “*stroo, geluyde, mes ende schelfthouten*” en regen van de erfgenamen van Opstalle 6 zakken rogge en 6 karolusgulden voor het stro, mes en schelfthouten dat zij reeds ontvangen hadden. Alle andere eisen werden verworpen ^{*3}.

Bronnen:

*1 – ARBrussel, familiearchief de Merode, VM 431, leenboek eind 15^e eeuw, folio 9v°, “*Margriete Buelens wettiche huysvrouwe Daneels van Woluwe heeft ontfaen 12 buender lants 1 ½ dachwant min In gemeyne leene de welke Jan ende Weynselijn van Lathem haer vercocht hebben uten vollen leene hier vore gescreven ende sij esseer toecommen met eene vrenden momboir te weten Jan Clyssens gedaen voer Janne de Rijke als stadthoudere int jair 1481, 10 dage In julio*”.

*2 – RA Leuven, schepengriffie Vilvoorde, 7319, folio 103, dd. 15 juli 1507.

*3 – RA Leuven, schepengriffie Beigem, 697, schepenakte dd. 2 september 1532.

van wie: [10](#) [11](#) [12](#) [13](#) [14](#) [15](#)

ex 1

1. Hr Laureys van Opstalle ° ca 1486.
Priester.
2. Marie van Opstalle ° ca 1488.
x Jan de Greve ° ca 1485.
(zv Wouter en Martijne Tuegels).
van wie:
 - a. Claes de Greve ° ca 1512, q^d 1575.
 - b. Margriete de Greve ° ca 1514, q^d 1575.
x Laureys van Capenberghe, q^d 1575.
Van wie:
 - 1) Franchoys van Capenberghe.
 - 2) Anna van Capenberghe.

⁹ AR Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3649, folio 52v°, -S: Jan van der Heyden sr en Jan van der Heyden, zv voorgaande.

¹⁰ ARBrussel, familiearchief de Merode, VM 425, leenboek ‘gemeyne lenen’ a° 1543, folio 113.

¹¹ AR Leuven, schepengriffie Vilvoorde, 7322, folio 660-661v°, dd. 29 mei 1549.

¹² AR Leuven, schepengriffie Vilvoorde, 7326, folio 473, dd. 4 januari 1573.

¹³ AR Leuven, schepengriffie Vilvoorde, 7326, folio 589, dd. 9 mei 1575.

¹⁴ AR Leuven, schepengriffie Vilvoorde, 7326, folio 625v° en 628, dd. 19 oktober 1575.

¹⁵ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3768, folio 2, vidimus dd 19 juni 1612.

- c. Anna de Greve ° ca 1516.
x Jooris Nijs.

- d. Peeter de Greve ° ca 1518, q^d 1575.
x Catherina t' Sas.
van wie:
 - 1) Anneken de Greve (cit 1575).

- e. Laureys de Greve ° ca 1520, q^d 1575.
x Francisca van der Elst.
van wie:
 - 1) Jan de Greve.
 - 2) Joanna de Greve.
 - 3) Elisabeth de Greve.

- f. Hector de Greve ° ca 1522.

- 3. Anna van Opstalle ° ca 1490.
x Claes van der Elst ° ca 1488.
(zv Claes).
van wie:
 - a. Hr Wouter van der Elst ° ca 1512.
Priester en Kanunnik van St Oeden Rode.

 - b. Jan van der Elst ° ca 1514.
x Martijne van den Gersmoirtere ° ca 1516.
(dv Willem en Elisabeth de Greve).

 - c. Marie van der Elst ° ca 1516.
x Roelant Jacobs.
xx Peeter van der Borch.

 - d. Merten van der Elst ° ca 1518
x Barbara Verhasselt.

 - e. Barbara van der Elst ° ca 1520.
 - f. Josijne van der Elst ° ca 1522.
x Claes Gruweels.

 - g. Anna van der Elst ° ca 1524.
x Willem Waelraeffs.
xx Peeter van Lathem.

 - h. Joanna van der Elst ° ca 1526.
x Andries Goossens.

- 4. Elisabeth van Opstalle ° ca 1493.
x Hector van Swijchvelt ° ca 1490, q^d 1549.

- 5. Margriete van Opstalle ° ca 1496.
Meisenier 7 oktober 1535.
x Aert Goossens alias Moons.
xx Jan van den Moere.

van wie:

ex 1

- a. Willem Goossens ° ca 1520.
- b. Franchoys Goossens ° ca 1522.

ex 2

c. Catharina van den Moere.
x Jan de Doncker.

d. Margriete van den Moere.
x Roelant Tielmans.

e. Elisabeth van den Moere.

6. Kathelijne van Opstalle ° ca 1499.
x Jan van der Elst geheeten Lymberch.
(zv Jacop en Josijne van Diepermeren).
xx Christiaen Rutgeerts.

van wie:

ex 1

a. Kathelijne van der Elst, q^d 1577.
x Jan van Herbosch.
van wie afstamming.

b. Robbrecht van der Elst.

c. Geeraert van der Elst.
x Geertruyde Fiermans.
van wie afstamming.

d. Martijne van der Elst.
x Mathijs van der Schueren.
van wie afstamming.

e. Jacop van der Elst.

7. Yda van Opstalle ° ca 1502.
x Jan Leemans ° ca 1502, † Beigem 1579.
(zv Jan en Maria van Balleer).

van wie:

a. Laureys Leemans ° ca 1532, q^d 1577.
x Anna van Neervelde (dv Jan) ¹⁶.
van wie afstamming.

b. Jan Leemans ° ca 1534, † Lint (Grimbergen) 1585.
x Elisabeth Goossens ° ca 1536, q^d 1607.
(dv Jan en Elisabeth van den Eynde).
van wie afstamming.

¹⁶ RA Leuven, schepengriffie Merchtem, 5453, folio 37, dd. 22 maart 1558.

- c. Joanna ^o ca 1536, q^d 1581.
x Roelant van Lathem ^o ca 1534, q^d 1581.
van wie afstamming.